

Økonomiplan 2024-2027

Modige valg for fremtiden

Verdal kommune
verdal.kommune.no

Presentasjon av budsjettet

- Introduksjon
 - Ståsted og utviklingstrekk
 - Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)
 - Overordnede tema og føringer i årets økonomiplan
- Investeringer 2023-2027
 - Investeringer og endringer
 - Vurderinger knyttet til bærekraft
- Rammebetingelser og driftsbudsjett
 - Frie inntekter og finans
- Budsjettpremiss og behov for endring

Utviklingstrekk og konsekvenser

- Utviklingstrekk 2023
 - Bosetting av flyktninger og veien videre
 - Behovsendringer
 - Økonomisk usikkerhet
- Økonomisk ståsted i slutten av 2023
 - Økonomisk kontroll, usikkerhet og forventet resultat
 - Budsjett, saldering og bærekraft
- For vår virksomhet
 - Håndtering av bosetting og integrering
 - Økte renter, rentebanen og gjeldsnivå
 - Behov for endring
- Våre verdier og årets budsjett
 - Vår viktigste arbeidsoppgave

Utvikling og positive sider

- Organisasjonskraft og endringsvillighet
 - Også villig til å satse
- Statsbudsjett og vekst i frie inntekter
 - Økning og betydning av økningen
- Rentebanen
 - Utvikling på litt lengre sikt
- Strateginotater og gjeldende budsjett
 - Tidligere strateginotat – kjente konsekvenser, mye uendret

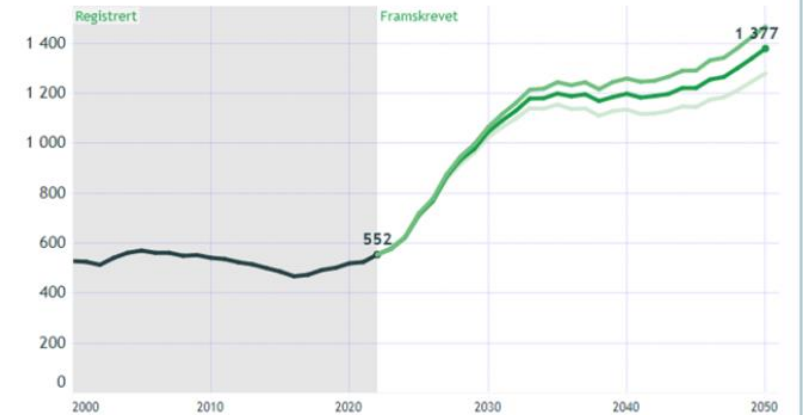

Vårt utfordringsbilde

- Demografiske endringer
 - Tjenestebehov og endringer
 - Bemanning
- Investeringer
 - Nytt
 - Reinvesteringer
- Klima
- Økonomisk bærekraft

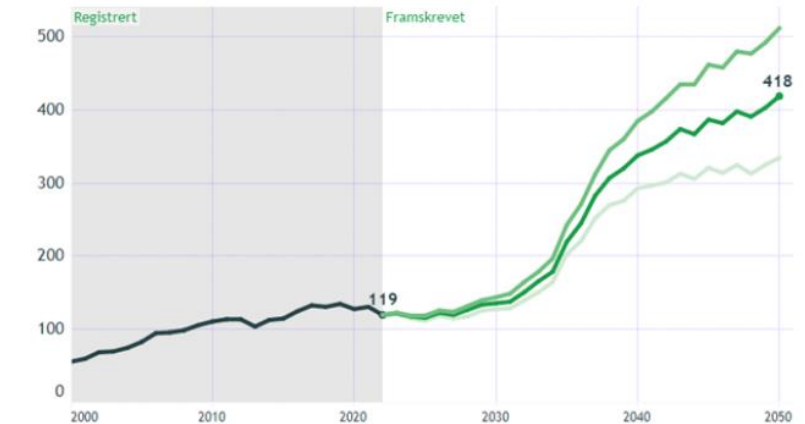
5038 Verdal

Kjønn: Begge kjønn
Aldersgruppe: 80-89 år

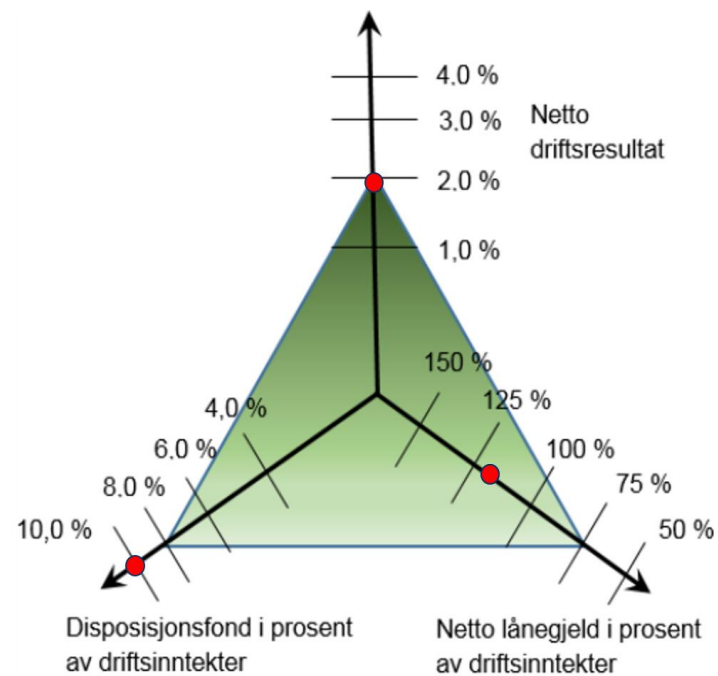
5038 Verdal

Kjønn: Begge kjønn
Aldersgruppe: 90 år og eldre

Kommunaløkonomisk bærekraft

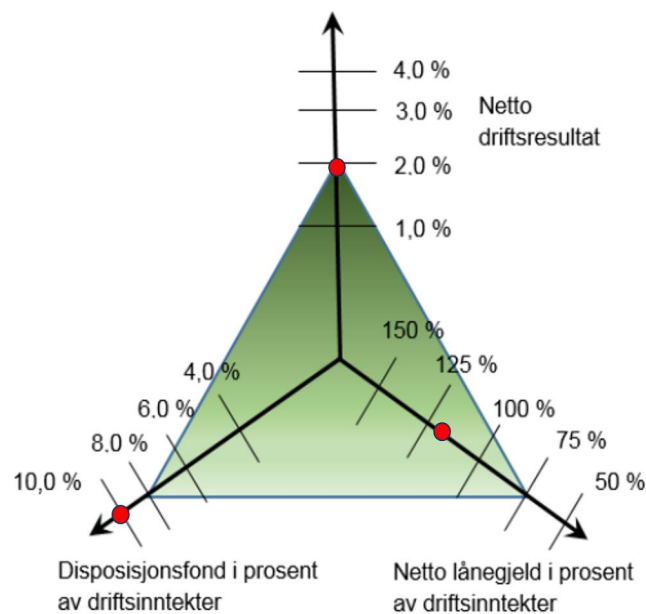
- Politisk sak høsten 2021 – Kommunestyret sak 116/21
 - Vedtak og prosesser
- KØB-modellen
 - Betydning
 - Handlingsrom
- Vår vedtatte måltall
 - Disposisjonsfond 10 %
 - Driftsmargin 2 % i snitt
 - Netto lånegjeld 120 %
 - Evaluering i formannskapet

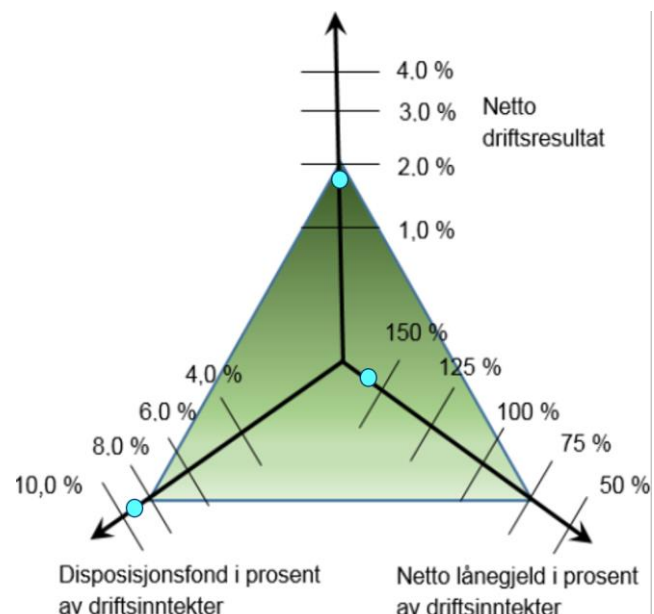
Kommunaløkonomisk bærekraft - 2022

- Generasjonsperspektivet og bærekraft

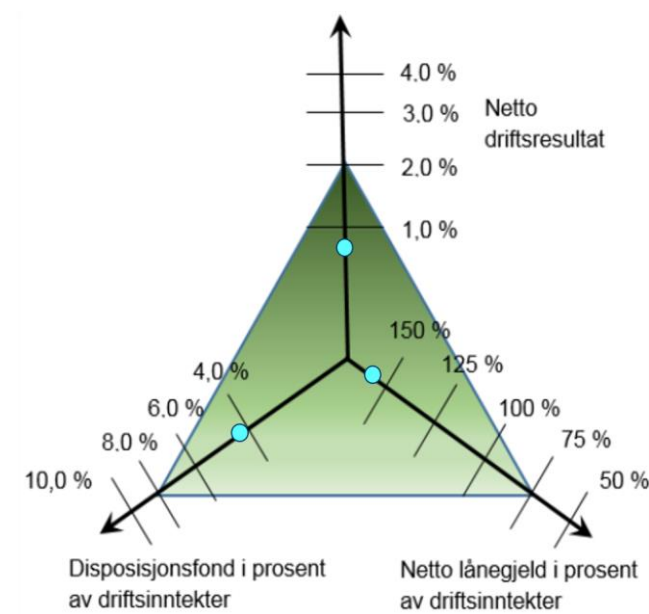
Måltall

Forslag

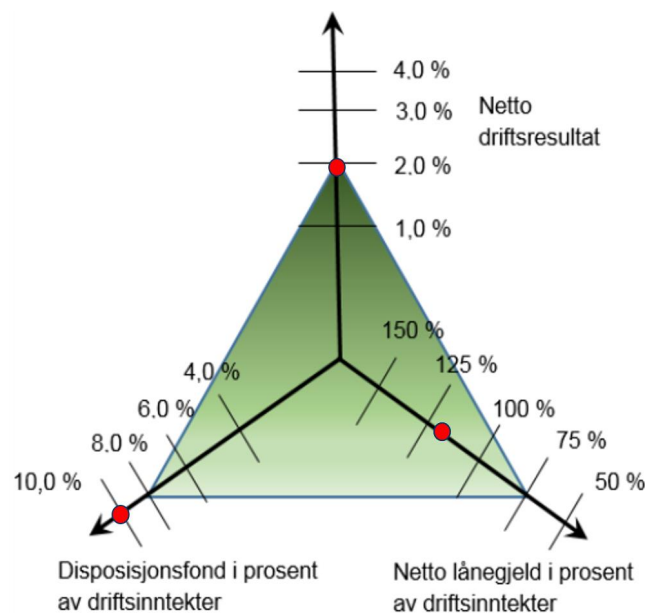
Vedtak

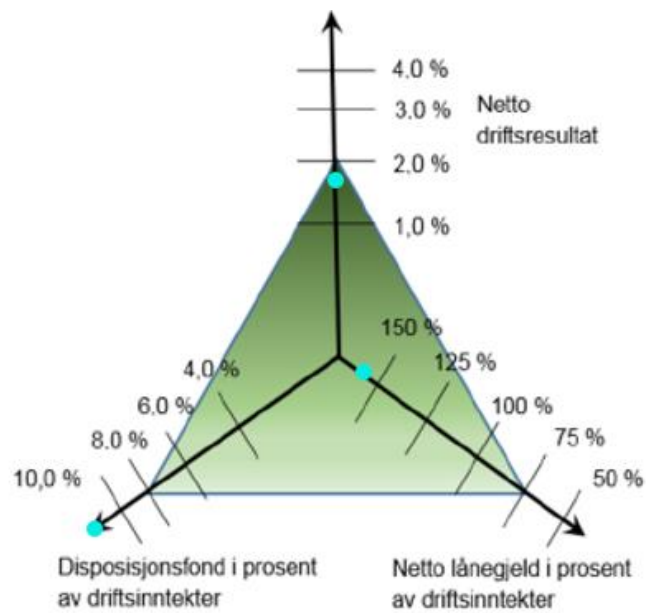
Kommunaløkonomisk bærekraft - 2023

- Generasjonsperspektivet og bærekraft

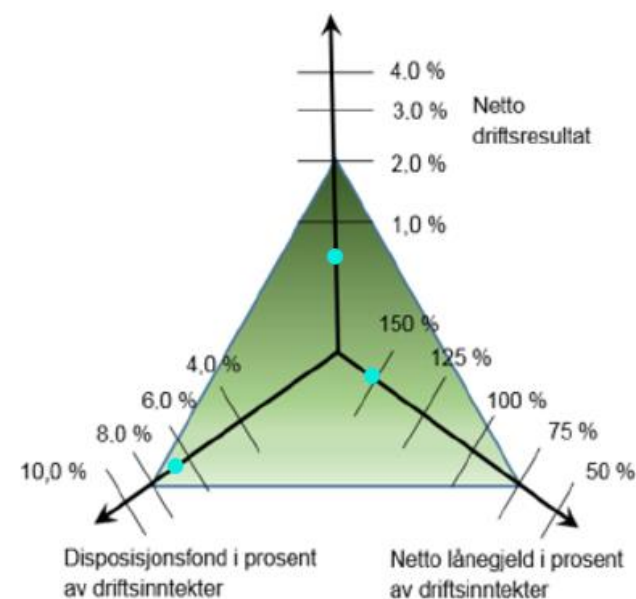
Måltall

Forslag

Vedtak

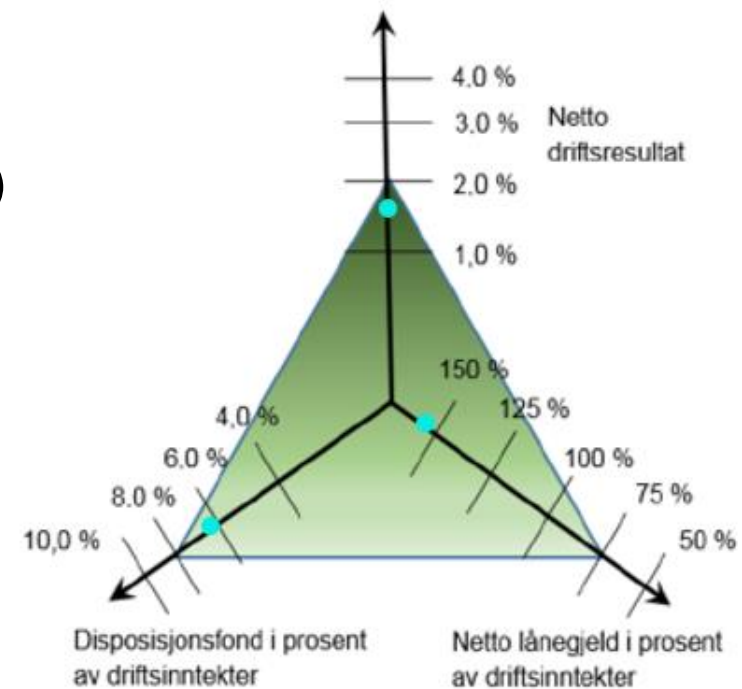

Kommunaløkonomisk bærekraft - 2024

- Veien vi går nå er **ikke** bærekraftig
 - Økning i gjeldsbelastning, økte finanskostnader
 - Ikke tilstrekkelige og nødvendige endringer på driftssiden
- Kommunedirektørens innstilling
 - Bruker 100 mill. kr. fra disposisjonsfond til finansiering av investeringer
 - Tilsvare ca. 2/3 av dagens disposisjonsfond – gjelder kun for 2024
 - Bruke de neste 4 årene på å bygge opp fondet - mål om 10 %
 - Behovet for modige valg
 - Åpenhet om hvorfor forslaget kommer
 - Risiko

Kommunaløkonomisk bærekraft, forts.

- Planlagte finansielle måltall
 - Netto driftsresultat (snitt) – 1,6 % (1,75 %)
 - Disposisjonsfond (2027) – 6,5 % (13,1 %)
 - Netto lånegjeld i % av inntekter (2027) – 154 % (165 %)
- Foreslåtte grep
 - Finansering ved bruk av disposisjonsfond
 - Bruk av premiefond til reduksjon av lånegjeld
 - Ytterligere 20 mill. kr. – 1/7 virkning fra 2025
 - Netto lånegjeld 2026: 165 % vs. 149 %
- Alternativ
 - Planlegge med økt disposisjonsfond og bedre netto driftsresultat
 - Krever reell endring i tjenester og struktur

Integreringsmidler og langsiktighet

- Integreringsmidler og sammenhengen med utgifter
- Praksis i 2023 – lukket kretsløp
 - Endring av prinsipp i 2024, økt risiko og bærekraft

		Økonomiplan 2024-2027			
		Tall i hele 1000kr			
		2024	2025	2026	2027
Sentrale inntekter	Integreringstilskudd	108 000	100 200	78 400	55 400
Kostnader	127 Skole/SFO	8 742	8 742	8 742	8 742
Kostnader	128 Barnehage	3 033	3 033	3 033	3 033
Kostnader	130 Ressurscenter oppvekst	4 708	4 708	4 708	4 708
Kostnader	145 Integrering og mangfold	26 586	26 586	26 586	26 586
Kostnader	159 Nav sosial- og flyktningestjeneste	6 930	6 930	6 930	6 930
	Budsjetterte kostnader flyktningekrise Ukraina	49 998	49 998	49 998	49 998

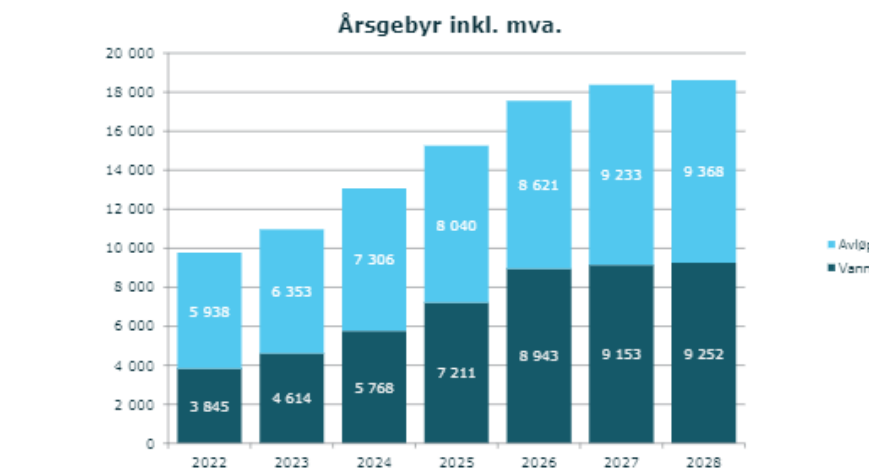
Handlingsrom innenfor oppvekst

- Fjorårets budsjett – omfattende årsverksreduksjon
 - Delvis innfridd
 - Omfattende endringer
 - Lærernorm og spesialundervisning
- Konsekvenser 2023 og driftsåret 2024
 - Omfattende konsekvenser
 - Vurdering av handlingsrom og risiko
- Det langsiktige perspektivet
 - Behovet for effektive strukturer
 - To verbalpunkt – prosess vedrørende struktur både innenfor barnehage og skole.

Driftsregnskapet - Eiendomsskatt

- Forrige økonomiplan
 - Eiendomsskatteinntekter 50 mill. kr. i 2024
 - Sak om kommunale avgifter
 - Drøfting med tillitsvalgte
- Plan til behandling
 - Vårt utgangspunkt – budsjettert nivå 2023
 - Justering i salderingsprosessen – 2 mill. kr. mer (kommunale veier)
 - Økning halvert ut fra forrige plan
 - Eiendomsskatteinntekter 44 mill. kr. i 2024
 - Behov for opptrapping når finanskostnadene slår inn for fullt.
 - Selve vedtaket og oppfølging i 2024.

Investeringer 2024-2027

- Investeringsplan 2023-2027
 - Gjeldende økonomiplan med følgende endringer
 - Utsatt investering i byggetrinn 2 ved Verdal Bo- og behandlingssenter – 1 år
 - Ny investering - Legesenter Framgården – lokaler
 - Forskyvninger i investeringsplan
 - Usikkerhet i planperioden
- Hva har vi ikke funnet rom for
 - Ørmelen skole
 - Mulighetsstudie bibliotek – estimert til 35 mill. kr.
 - Sentralidrettsanlegget er tatt ut og må evt. vurderes opp mot nytt årsresultat

Kapasitet institusjon – Plan B

- Dagens situasjon
 - 16 sengeplasser i ledig kapasitet
 - Bruk av korttidsplasser
 - Risiko for kostnadsøkning
 - Utskrivbare pasienter
- Budsjettpremiss 2024
 - Utsatt åpning 8 nye plasser
 - Sammenhengen med nytt legekontor
- Administrasjonens plan B - ØBH
 - Uavhengig av investeringstidspunkt
 - Åpne midlertidig avdeling ved Ørmelen Bo- og helsetun
 - Vil sannsynligvis bli en realitet med utsettelse

Fordeling av sengebelegg VER HOV Institusjonstjeneste

Data innsamlet: ons 11.10 13:54

Omsorgsnivågruppe 2 valgt

14
Ledige senger

31
Forv. ledige

	Sum	Ledige senger	Belagt	Utliggjengelige senger	Belegg %	F
▼ TO	36	-2	38	0	105 %	
VER INT VERDAL BO- OG BEHANDLINGSSENTER, KORTTIDSAVDELING	36	-2	38	0	105 %	
▼ Langtid	97	16	81	0	83 %	
VER INT VERDAL BO- OG BEHANDLINGSSENTER, 1. ETG. HEIMTUN	32	16	16	0	50 %	
VER INT VERDAL BO- OG BEHANDLINGSSENTER, 2. ETG. FREDHEIM	33	0	33	0	100 %	
VER INT VERDAL BO- OG BEHANDLINGSSENTER, 3. ETG. KVISLATUN	32	0	32	0	100 %	
Samlet	133	14	119	0	89 %	

Investeringsprosjekter

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Administrasjon, styring og fellesutgifter					
Egenkapitalinnskudd KLP	2 800	2 800	2 800	2 800	11 200
ENØK-tiltak kommunale bygg	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Kjøp av hengere og andre transportmidler (opprettet 2022)	100	100	100	100	400
Kjøp av tjenestebiler til internutleie tjenestene (opprettet 2022)	2 000	3 000	3 000	2 000	10 000
Ombygging 2.etg Rådhuset	7 000	0	0	0	7 000
Ombygging Helsesenteret	40 000	2 000	0	0	42 000
Paviljongen, Rådhuset	1 000	0	0	0	1 000
Sum Administrasjon, styring og fellesutgifter	54 900	9 900	7 900	6 900	79 600

Investeringsprosjekter, forts.

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Barnehage					
Mindre tiltak barnehager	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Ny barnehage	0	0	0	1 500	1 500
Vinne barnehage	48 000	46 000	2 000	0	96 000
Sum Barnehage	49 000	47 000	3 000	2 500	101 500
Grunnskole					
IKT-utstyr skoler	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Lokaler Leksdal skole	0	7 100	0	0	7 100
Stiklestad skole	198 000	113 000	1 000	0	312 000
Sum Grunnskole	199 000	121 100	2 000	1 000	323 100

Investeringsprosjekter, forts.

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Helsestasjon og lege					
Framgården legesenter	20 000	0	0	0	20 000
Sum Helsestasjon og lege	20 000	0	0	0	20 000
Helse og omsorg					
Velferdsteknologi helse/velferd	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Verdal Bo- og Behandlingscenter byggetrinn 2	5 000	10 000	100 000	160 000	275 000
Sum Helse og omsorg	7 000	12 000	102 000	162 000	283 000

Investeringsprosjekter, forts.

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Sosiale tjenester					
Mindre tiltak kommunale boliger	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum Sosiale tjenester	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Kultur og idrett					
Dekke kunstgressbane idrettsanlegg (miljødekke)	0	6 000	0	0	6 000
Friidrettsanlegg Ørmelen (opprettet 2022)	11 400	0	0	0	11 400
Kommunale uteområder, idretts- og kulturanlegg (år 2-4, opprettet 2022)	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Sum Kultur og idrett	14 400	9 000	3 000	3 000	29 400

Investeringsprosjekter, forts.

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Plan					
Stenging av planovergang, Nordgata	0	10 250	0	0	10 250
Tilrettelegging langs Verdalselva	2 000	2 000	0	0	4 000
Sum Plan	2 000	12 250	0	0	14 250
Landbruk og næring					
Infrastruktur vei, vann, avløp Ørin sør	5 500	4 000	0	0	9 500
Sum Landbruk og næring	5 500	4 000	0	0	9 500

Investeringsprosjekter, forts.

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-27
Samferdsel og veier					
Gang- og sykkelvei (opprettet 2022)	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Maskinelt utstyr	1 000	1 000	300	1 000	3 300
Veger, uforutsett	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Sum Samferdsel og veier	7 000	7 000	6 300	7 000	27 300
Brann og redning					
Lagerbygg Sivilforsvaret	6 000	0	0	0	6 000
Sum Brann og redning	6 000	0	0	0	6 000

Investeringer

- Fordeling av investeringer i virksomheten

Type investering	Budsjett i kr.	Andel i %	Økonomiplan i kr.	Andel i %
Kjernevirksomhet	290 075	57 %	774 625	68 %
Selvfinansierende	152 000	30 %	247 000	22 %
Støtte/Tilleggstjenester	71 300	14 %	123 250	11 %

- Bærekraft og endringsbane

- Positiv dreining

- Fjorårets budsjettpremiss - videreføring

Kommunedirektøren bes fremme sak i løpet av første halvår 2023 som vurderer langsiktig investeringsplan opp mot kommunaløkonomisk bærekraft.

- Behovet for langsiktighet ut over 2027

Frie inntekter

- Grunnlag videreført
- Nytt inntektssystem ikke hensyntatt
- Usikkerhet og risiko-håndtering
- Generell betraktning knyttet til årets statsbudsjett

KS prognosemodell PROK2304 av 20.10.23					
VERDAL					
2024-prisnivå for årene 2025-2027					
1000 kr	PROGNOSE etter justeringer				
	2023	2024	2025	2026	2027
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	421 126	451 086	458 240	458 245	458 259
Utgiftsutjevningen	8 526	15 959	15 692	15 692	15 692
Overgangsordning - INGAR	-616	-1 104	-1 104	-1 104	-1 104
Saker særskilt ford (inkl. trekk konsesjonskraft, per grunnskole, helsestasjon skolehelse, barnevernsreform, bortfall €	11 692	11 751	8 813	6 610	4 957
Sør-Norge tilskudd (kommuner med over 3 200 innb)	7 884	8 245	6 184	4 638	3 478
Ordinært skjønn	-	-	-	-	-
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C	215	-	-	-	-
Stortinget saldering budsjett 2023	1 931	-	-	-	-
Stortinget opprinnelig saldering budsjett 2018 - 2022	-	-	-	-	-
RNB 2018 - 2023 (utenom koronapandemi) m.v.	7 305	-	-	-	-
Sum rammetilskudd uten inntektsutj og ekstra skjønn statsforvalter (se linje 47 og 50 nedenfor)	458 063	485 937	487 825	484 080	481 283
Netto inntektsutjevning	119 528	125 547	125 547	125 547	125 547
Sum rammetilskudd før ekstra skjønn fra statsforvalteren	577 591	611 484	613 372	609 627	606 830
Rammetilskudd - endring i %		6 %	0 %	-1 %	0 %
Skatt på formue og inntekt	414 922	436 461	436 461	436 461	436 461
Skatteinntekter - endring i %					
Andre skatteinntekter (eiendomsskatt)	-	-	-	-	-
Sum skatt og rammetilskudd	992 500	1 047 900	1 049 800	1 046 100	1 043 300
Avrundet og brukt i økonomiplan		1 048 000	1 049 900	1 046 100	1 043 300

Frie inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-537 424	-562 700	-574 800	-611 500	-613 400	-609 600	-606 800
Inntekts- og formuesskatt	-435 396	-399 900	-407 800	-436 500	-436 500	-436 500	-436 500
Eiendomsskatt	-33 090	-42 200	-42 200	-44 000	-50 000	-51 000	-52 000
Andre generelle driftsinntekter	-32 935	-59 300	-73 800	-111 700	-103 500	-81 300	-58 100
Sum generelle driftsinntekter	-1 038 845	-1 064 100	-1 098 600	-1 203 700	-1 203 400	-1 178 400	-1 153 400

Utvikling finanskostnader

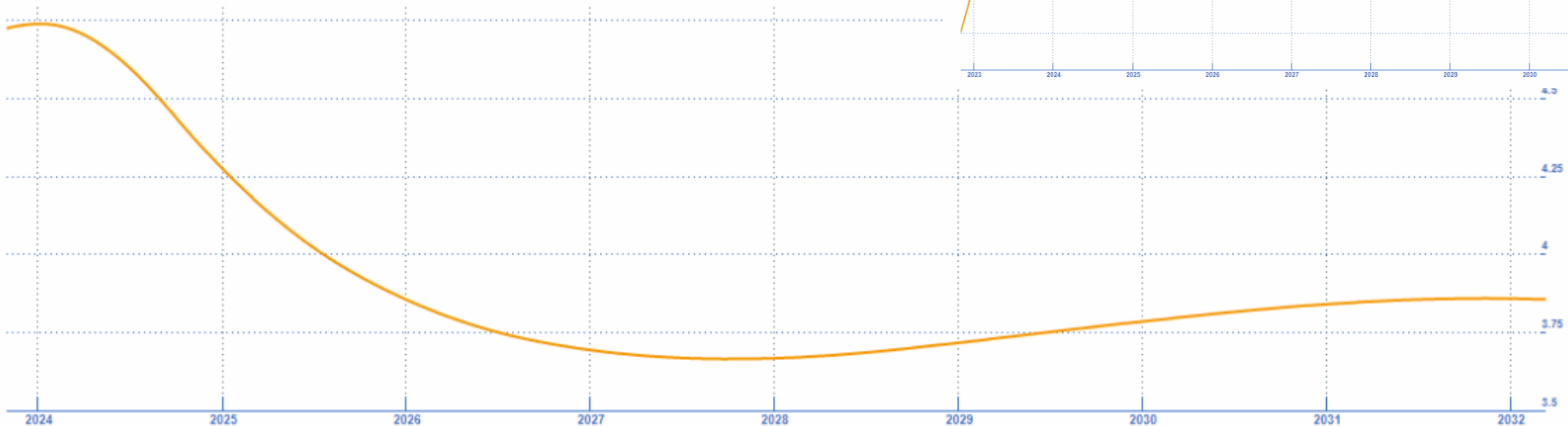
NIBOR NOK 3M

Interest Rate Interbank Offered Rate Siste oppdatering : 26.10.2023

Pris Historiske data Forward data

Sammenlign med
Ingen

1år 3År 5År 10År Alle

NIBOR NOK 3M

Interest Rate Interbank Offered Rate Siste oppdatering : 27.10.2022

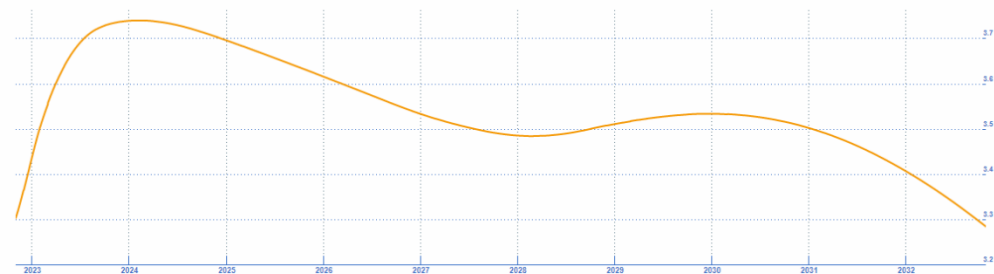
Overvåkinger I dag - 30.10.202

Pris Historiske data Forward data

Sammenlign med
Ingen

Eksportere

1år 3År 5År 10År Alle

Utvikling finanskostnader, forts.

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Renteinntekter	-13 248	-36 900	-36 900	-38 700	-35 000	-32 300	-32 100
Utbytter	-7 189	-7 000	-7 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Renteutgifter	38 614	91 000	91 000	118 700	127 400	126 900	129 000
Avdrag på lån	78 000	74 400	79 500	82 300	92 200	97 100	103 900
Netto finansutgifter	96 177	121 500	126 600	154 300	176 600	183 700	192 800

- Utvikling i finanskostnader
- Risikomargin rente – variabel og fast rente

Budsjettpremiss

- *Et budsjettpremiss kan forklares som de **forutsetninger** som årsbudsjettet og økonomiplanen bygger på, slik de fremkommer av kommunestyrets budsjettvedtak.*
- Budsjettpremiss – forutsetning eller vilkår for budsjettet
 - *Hva oppnår vi med budsjettet – styring*
 - *Endring av grunnpreg i tjenestene*
 - *Hvor ligger vårt fokus?*

Overordnede budsjettpremiss

- Tjenesteproduksjon innenfor lov og norm
- Budsjettrammer skal overholdes
 - Rapportering av avvik med tiltak i delårsrapport
 - Administrativ eller politisk beslutning
- Endring i tjenesten grunnpreg skal behandles politisk
- Kommunedirektøren skal til enhver tid, og gjennom tilgjengelige virkemidler, tilpasse bemanning til vedtatte driftsrammer innenfor gjeldende lov og regelverk.
- Forsøke å redusere bygningsmasse til kommunal tjenesteproduksjon

Premiss pr. sektor

- Uspesifisert innsparingskrav 4,0 mill. kr.
- Stab og støttetjenester
 - Reduksjon av 4 årsverk innenfor administrasjon i planperioden
 - Premiss om politisk innsparing
 - Avventer rekruttering av frivillighetskoordinator til 2. halvår 2024
 - Mulig at denne ikke blir en realitet
- Kultur
 - Oppfølging av fjorårets vedtak
 - Opptrapping Nasjonaljubileet
 - Videreføring av nylig inngått avtale med Turneteateret (opsjon)
 - Reforhandling faste avtaler – TFK
 - Videreutvikling tilbud kulturskolen – inntektpotensial

Premiss pr. sektor, forts.

- Næring
 - Styrking ved fjorårets budsjettbehandling
 - Videreføring av tilskuddsnivå
- Teknisk drift
 - Samling av renholdsressurser – innsparing ikke tallfestet
 - Kommunale veger videreført, ref. eiendomsskatt
 - Gebyrendringer
 - Forutsetninger og risiko, f.eks. strøm
 - Festeavgifter Ørin Sør må håndteres innenfor eksisterende ramme

Premiss pr. sektor, forts.

- Skole
 - For å opprettholde lærernorm, tilpasses spesialpedagogisk undervisning innenfor lærernorm
 - Stor sannsynlighet for budsjettavvik eller manglende oppfølging av lovverk
 - Kutt i generelle driftskostnader og læremidler
- Barnehage
 - Pedagog- og bemanningsnorm opprettholdes og retten barnehageplass blir innfridd
 - Vedtaket om tilskuddssats til private barnehager oppfylles
 - Antall årsverk til spesialpedagogisk hjelp videreføres og det er budsjettert med tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne/diagnoser
- Ressurssenter Oppvekst
 - Forebyggende arbeid styrkes – etablering av familieteam
 - Budsjettert med reduksjon i barn i fosterhjem og reduksjon i antall institusjonsplasseringer
 - Skjerming av forebyggende ungdomsarbeid
 - M.fl.
 - Risiko, jf. skole

Premiss pr. sektor, forts.

- Integrering og mangfold
 - Økt ressursbruk, både lønns- og driftskostnader. Møllegata voksenopplæring og innvandrer-tjenesten må begge dimensjoneres for et mye høyere antall flyktninger.
 - Samarbeid med eksterne virksomheter for å få flere i lønnet arbeid.
 - Behov for nye ansettelse - I 2023 er det bosatt over 200 flyktninger, og det forventes samme antall i 2024.
 - Behov for boliger - Det private utleiemarkedet er i ferd med å mettes. Hvis kommunestyret vedtar anmodning for 2024, som ifølge IMDi er på samme nivå som i 2023 trengs det flere kommunale boliger.

Premiss pr. sektor, forts.

- Helse og Velferd

- Økt satsning på lærlinger – 10 lærlingeplasser høst 2024
 - Effekt i 2025
- Behovsendringer hjemmebaserte tjenester – 5,8 mill. kr.
- Heltidskultur – 1,0 mill. kr. for hele planperioden
- Behovsendring rus og psykisk helse – økt ramme med 2,3 mill. kr
- Legetjenesten
 - Midlertidig drift kommunalt legesenter og økte kostnader legevakt – 4 mill. kr.
 - Plan for legetjenester – økt ramme ca. 2,5-4,0 mill. kr. (handlingsrom)
- Styrking kompetansemidler innenfor helse – 0,5 mill. kr.

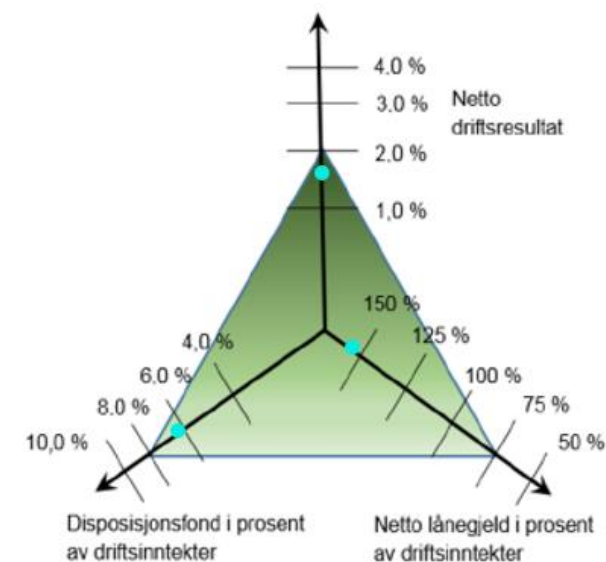
- Helse og velferd – Reduksjoner

- Ingen åpning av nye sengeplasser i 2024 ved VBB
 - Ønsker fortsatt åpning i 2024 – forutsetter vurdering knyttet til årsresultat og/eller behovet for rentemargin.
- Verbalpunkt og behov for strukturtiltak

Handlingsrom

- Det finnes alltid et handlingsrom...
 - Kommunal bærekraft og disposisjonsfond
 - Eiendomsskatt
 - Prioriteringer innenfor drift
 - Investeringsplan og drift
 - Tidligere foreslåtte, men ikke realiserte premisser.
- Til politikken - premisser er mer enn endring i grunnpreg
 - Eksempler
 - Styring og retning

Avsluttende vurderinger

- Bekymringer
 - Investeringer og handlingsrom etter 2027
 - Omprioriteringer ut fra inntektsgrunnlag og behov
 - Helse og Velferd
 - Integrering og bosetting
 - Fremtidige utgifter
 - Nedjustering
- Overordnet risikovurdering
 - Usikkerhet og anslagsposter
 - Realisme og budsjettpremiss
 - Realisme - ikke noe vi får, men noe vi skaper
- Bærekraft – ikke et valg, men en løsning
 - Krever beslutninger, endring og prioriteringer

Økonomiplan 2024-2027 - Budsjett 2024
Kommuneplanens handlingsdel er innarbeidet
Versjon: Kommunedirektørens fremleggelse 02.11.23

Sentrale kapitler

Kommunedirektørens innledning	→
Vedtak og rammer	→
Premiss for budsjett og økonomiplan	→
Kommuneplanen	→
Økonomisk bærekraft og måltall	→
Behovsutvikling i tjenestene	→

Utvid for flere sentrale kapitler ↕

Kommunens tjenesteområder

Administrasjon, styring og fellesutgifter	→
Barnehage	→
Grunnskole	→
Helsestasjon og lege	→

